

KVALITETSDEKLARATION

Doktorander och examina i högskoleutbildning på forskarnivå

Ämnesområde

Utbildning och forskning

Statistikområde

Högskoleväsende

Produktkod

UF0204

Referenstid

Kalenderåret 2019 för doktorandnybörjare, examina och examinerade

Andra halvåret (1 juli-31 december) 2019 för doktorander

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	4
1.2.1 Objekt och population	4
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	5
1.2.4 Redovisningsgrupper	5
1.2.5 Referenstider	7
2 Tillförlitlighet	7
2.1 Tillförlitlighet totalt	7
2.2 Osäkerhetskällor	7
2.2.1 Urval	7
2.2.2 Ramtäckning	8
2.2.3 Mätning	8
2.2.4 Bortfall	9
2.2.5 Bearbetning	9
2.2.6 Modellantaganden	9
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	9
3 Aktualitet och punktlighet	9
3.1 Framställningstid	9
3.2 Frekvens	10
3.3 Punktlighet	10
4 Tillgänglighet och tydlighet	10
4.1 Tillgång till statistiken	10
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	11
4.3 Presentation	11
4.4 Dokumentation	11
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	11
5.1 Jämförbarhet över tid	11
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	13
5.3 Sam användbarhet i övrigt	13
5.4 Numerisk överensstämmelse	14
Allmänna uppgifter	15
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	15
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	15
C Bevarande och gallring	15
D Uppgiftsskyldighet	15
E EU-reglering och internationell rapportering	15
F Historik	16
G Kontaktuppgifter	17

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Syftet med statistik om högskoleväsendet är att bidra till en allsidig statistisk belysning av högskolan och dess utveckling över tid i Sverige. I statistiken om högskoleväsendet ingår statistik om högskoleutbildning på forskarnivå.

Statistiken om högskoleutbildning på forskarnivå belyser förändringar avseende antalet doktorandnybörjare, doktorander och examina/examinerade efter exempelvis kön, lärosäte och forskningsämne. Variationer i doktorander- nas genomströmning och studietid illustreras också.

Statistiken rapporteras också till Unesco, OECD och EU:s statistikbyrå Eurostat.

Uppgifter från statistiken används också som ram för enkätundersökningar och för uppdatering av Befolkningens utbildning¹ (Utbildningsregistret) och undersökningen Befolkningens studiedeltagande².

Den här kvalitetsdeklarationen baseras på Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2016:17) om kvalitet för den officiella statistiken³, Statistiska centralbyråns föreskrifter och allmänna råd (SCB-FS 2002:16) för offentliggörande m.m. av officiell statistik⁴ samt publikationen Kvalitet för den officiella statistiken – en handbok⁵. I handbokens anvisningar för kvalitetsdeklaration av officiell statistik ingår definitioner av centrala statistiska begrepp som används i den här kvalitetsdeklarationen.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Statistikanvändare är riksdag, regering, departement, myndigheter, kommuner, landsting, länsstyrelser, företag, branschorganisationer, intresseorganisationer, internationella organisationer, universitet, högskolor, forskare, studerande, massmedia och allmänheten.

Statistiken används som beslutsunderlag för riksdag och regering, men är också en informationskälla för högskolesektorn och andra intresserade som massmedia och allmänheten. Högskolestatistiken utgör även underlag för planering, uppföljning och utvärdering av högskoleutbildningen. Statistiken används ofta för jämförelser av olika slag, såsom jämförelser mellan lärosäten och över tid.

¹ <http://www.scb.se/uf0506>

² <http://www.scb.se/uf0507>

³ <https://www.scb.se/om-scb/scbs-verksamhet/regelverk-och-policyer/foreskrifter/sos/scb-fs-201617/>

⁴ <https://www.scb.se/om-scb/scbs-verksamhet/regelverk-och-policyer/foreskrifter/sos/scb-fs-200216/>

⁵ <https://www.scb.se/contentassets/8c5cc234fbae4e0ba731b1f9c8ea2042/kvalitet-for-den-officiella-statistiken.pdf>

Användare och uppgiftslämnare är representerade i Universitetskanslersämbetets (UKÄ:s) rådgivande grupp för den officiella statistiken. Högskolestatistiken produceras av SCB på uppdrag av Universitetskanslersämbetet (UKÄ).

1.2 Statistikens innehåll

Statistiken för 2019 redovisar målstorheter som:

- Antalet doktorander. Aktiva och icke-aktiva doktorander. Dessa redovisas exempelvis efter kön, lärosäte och forskningsämnesområde.
- Antal doktorandnybörjare. Doktorandnybörjare redovisas exempelvis efter kön, lärosäte och forskningsämnesområde.
- Antalet examina och examinerade. Doktors- och licentiatexamina. Examina redovisas exempelvis efter kön, lärosäte och forskningsämnesområde.

1.2.1 Objekt och population

I statistiken om doktorander finns huvudsakligen följande intressepopulationer:

- De personer som studerar på en högskoleutbildning på forskarnivå vid svenska universitet och högskolor
- Antalet uttagna examensbevis på forskarnivå vid svenska universitet och högskolor

Målpopulationerna är

- De personer som antagits och påbörjat högskoleutbildning på forskarnivå under 2019 (doktorandnybörjare).
- De som har studerat på en högskoleutbildning på forskarnivå vid svenska universitet och högskolor under hösten 2019 (doktorander).
- Antalet uttagna examensbevis vid svenska universitet och högskolor under 2019.

Intressepopulationen gällande de personer som antagits till och som studerar på högskoleutbildningen på forskarnivå avviker delvis från målpopulationen. Det beror på att studenter som kommit till Sverige för att läsa en eller flera kurser i utbildning på forskarnivå och som inte är antagna till utbildningen inte ingår i lärosätens studieadministrativa system.

Observationsobjekten överensstämmer med målobjekten då de är av samma objektstyp, dvs. individer.

1.2.2 Variabler

Målvariablerna är:

Aktiva doktorander

Aktiva doktorander är de som har en studieaktivitet om minst 1 procent. I statistiken benämns de som doktorander.

Icke aktiva doktorander

Icke aktiva doktorander är de som har en studieaktivitet mindre än 1 procent.

Doktorandnybörjare

Doktorandnybörjare är de doktorander som för första gången har en aktivitet om minst 1 procent under ett kalenderhalvår. Enbart ett antagningsbevis är alltså inte tillräckligt för att bli klassad som doktorandnybörjare.

Examinerade och examina

Examinerade är de doktorander som tar ut ett examensbevis för licentiatexamen eller doktorsexamen. En doktorand kan avlägga fler än en examen. Mål-objekt för examina är inte personer utan uttagna examensbevis. Skillnaden mellan antalet examinerade och antalet examina är förhållandevis liten i högskoleutbildning på forskarnivå.

Doktorander och examina vid anknyttande högskolor

Doktorander och examina vid de anknyttande högskolorna – högskolor utan eller med begränsad examensrätt för högskoleutbildning på forskarnivå – är en delmängd av populationerna över aktiva doktorander, doktorandnybörjare och examina.

Doktorander och examina vid forskarskolor

Doktorander och examina vid forskarskolorna för utbildning av yrkesverksamma lärare är en delmängd av populationerna över doktorander och examina. En doktorand vid forskarskolorna kan ha varit doktorandnybörjare på en annan utbildning på forskarnivå tidigare. Nybörjare vid forskarskolan, så kallad forskarskolenybörjare, blir doktoranden det kalenderhalvår hon eller han för första gången, efter starten i forskarskolan, rapporteras med en aktivitet om minst 1 procent.

Målvariablerna överensstämmer väl med intressevariablerna, men i statistiken saknas uppgift om de studenter som läser en eller flera kurser på utbildning på forskarnivå men som inte är antagna. Observationsvariablerna överensstämmer med målvariablerna.

1.2.3 Statistiska mått

De statistiska mått som beräknas är antal, andelar och median.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Antalet doktorander (aktiva och icke aktiva) redovisas efter kön, ålder, lärosäte, svensk/utländsk doktorand, forskningsämnesområde, aktivitet och studiefinansiering.

Antalet doktorandnybörjare redovisas efter kön, ålder, lärosäte, svensk/utländsk doktorandnybörjare, forskningsämnesområde och studiefinansiering.

Antalet examina redovisas efter kön, ålder, lärosäte, svensk/utländsk doktorand som avlagt examen, examenstyp, studietid och forskningsämnesområde.

Lärosäte	Utbildningsanordnare som har rätt att utfärda examina inom högskoleutbildning på forskarnivå.
Forskningsämne	Från och med år 2011 används forskningsämne som målvariabel för forskarutbildningsämnena. Ämnesindelningen, Standard för svensk indelning av forskningsämnena 2011, fastställdes av dåvarande

	<p>Högskoleverket och SCB. Standarden har tre nivåer. Den högsta nivån har 6 forskningsämnesområden. Den mellersta nivån omfattar 42 forskningsämnesgrupper. Den lägsta nivån består av 260 forskningsämnena. De uppgiftslämnande universiteten och högskolorna kodar sina forskarutbildningsämnena till forskningsämnena.</p>
Aktivitet	<p>Lärosätena redovisar en doktorands aktivitetsprocent som genomsnittlig aktivitet i ett ämne under ett kalenderhalvår. Aktiviteten relateras till personlig arbetsinsats i forskarutbildningen där heltid (100 %) motsvarar 40 timmar/vecka i genomsnitt under halvåret. Redovisningsgrupp för aktivitet är aktivitetsgrad som är en gruppering av aktivitetsprocenten.</p>
Studiefinansiering	<p>Universiteten och högskolorna lämnar uppgifter om doktorandernas studiefinansiering som utgör grund för redovisningsgruppen försörjningstyp som har åtta värden. Kravet på uppgiftslämnarna är att de ska lämna uppgifter för de åtta försörjningstyperna men vissa lämnar mer detaljerad information. Det går dock endast att redovisa nationell statistik för de åtta försörjningstyperna.</p>
Examenstyp	<p>Målvariabeln examenstyp innehåller värdena licentiatexamen och doktorsexamen. Konstnärlig doktorsexamen och konstnärlig licentiatexamen särredovisas.</p>
Studietid	<p>Studietiden för examinerade mäts från och med det kalenderhalvår doktoranden först hade en aktivitet om minst 1 procent till och med examenshalvåret. Doktorandens <i>bruttostudietid</i> omfattar de två samt de mellanliggande halvåren. Universiteten och högskolorna lämnar uppgift om datum för examen och kalenderhalvår för aktivitet. Det går med andra ord inte att räkna fram en mer exakt bruttostudietid än antal kalenderhalvår. <i>Nettostudietid</i> avser antalet heltidsekvivalenter som tar hänsyn till doktorandens aktivitetsprocent under de aktuella halvåren.</p>
Utländska doktorander	<p>Med utländska doktorander avses personer från andra länder som är antagna till och bedriver utbildning på forskarnivå i Sverige. Här ingår följande personer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Personer från andra länder som har beviljats uppehållstillstånd för studier i Sverige och där beslutet om uppehållstillstånd är fattat

mindre än två år innan doktorandstudierna påbörjades

- Utrikes födda som har invandrat mindre än två år innan doktorandstudierna påbörjades
- Doktorander som saknar uppgift om svenskt personnummer i högskolornas studieadministrativa system
- Doktorander med okänd bakgrund, dvs. de med okänt födelseland eller som inte återfinns i registret över totalbefolkningen

Ålder   Ålder vid årets slut.
Kön   Doktorandens kön.

1.2.5 Referenstider

Doktorander redovisas för andra kalenderhalvåret (1 juli–31 december), till skillnad från doktorandnybörjare och examinerade som redovisas per kalenderår. Anledningen till att doktorander redovisas för hösten är att antalet doktorander som är aktiva överskattas om de mäts per år. Under ett år finns både ett inflöde (doktorandnybörjare) och ett utflöde (examinerade) av doktorander. Alla doktorandnybörjare och examinerade är inte aktiva under hela året. Studiefinansiering redovisas emellertid per kalenderår även för doktorander.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken över doktorander och examina på forskarnivå grundas på totalundersökningar. Det finns anledning att anta att de uppgifter som redovisas håller hög kvalitet. De kommer huvudsakligen från universitetens och högskolornas studieadministrativa system Ladok, som även ligger till grund för lärosätenas årsredovisningar.

Eftersom att 33 av 34 universitet och högskolor som har examenstillstånd för utbildning på forskarnivå är anslutna till Ladok finns en enhetlighet i de rapporterade uppgifterna, trots att lärosätena gör separata leveranser till SCB.

Baserat på ovanstående så skattar statistikvärden sina målstorheter väl.

Statistiken redovisas varken med konfidensintervall eller med bedömningsintervall.

2.2 Osäkerhetskällor

Ramtäckningen är statistikens största osäkerhetskälla. Varje år efterrapporteras uppgifter som avser det föregående referensåret. Se avsnitt 2.2.2 *Ramtäckning*. Cirka 760 aktiva doktorander år 2018 efterrapporterades under de insamlingar som avsåg 2019.

2.2.1 Urval

Denna källa bidrar inte till osäkerhet i statistiken, eftersom statistiken baseras på en totalundersökning.

2.2.2 Ramtäckning

Ramen utgörs av de register över studerande på forskarnivå som förs av de 33 lärosäten som har examenstillstånd för högskoleutbildning på forskarnivå⁶.

Rampopulationen utgörs av de antagna till utbildning på forskarnivå, de aktiva och icke aktiva doktoranderna och de utfärdade examina på forskarnivå som finns med i lärosätenas studieadministrativa register.

Undertäckning kan förekomma om lärosätena inte rapporterar samtliga doktorander och/eller examinerade. En viss eftersläpning i rapporteringen av aktivitet och försörjning sker, speciellt vid den första rapporteringen efter antagningen till forskarutbildning. Till viss del upptäcks undertäckningen genom kontroller av SCB. Universiteten och högskolorna ges tillfälle att komplettera de insamlade uppgifterna. Storleken på den kvarstående undertäckningen avseende aktiva doktorander det senaste kalenderåret är, erfarenhetsmässigt, i storleksordningen två procent men var för det senaste året fyra procent. Universiteten och högskolorna kommer att efterrapportera dessa uppgifter vid kommande insamlingar. Konsekvenser på statistikens tillförlitlighet på grund av undertäckning bedöms vara liten.

Storleken på övertäckningen bedöms vara liten, eftersom samtliga förekomster av att en doktorand är antagen till två forskarutbildningsämnen eller två högskolor stäms av genom att gå in i lärosätenas respektive Ladok.

2.2.3 Mätning

Uppgifterna hämtas huvudsakligen från universitetens och högskolornas studieadministrativa system Ladok och överförs till SCB via centralt utvecklade uttagsprogram. För Handelshögskolan i Stockholm, som inte är ansluten till Ladok, används webbaserad rapportering. Tillförlitligheten i de uppgifter som lämnas av Handelshögskolan i Stockholm bedöms vara bra, baserat på de kontakter som hållits under uppgiftslämnandet.

Även uppgifter om doktorander vid forskarskolorna för lärare samt uppgifter om de så kallade anknytande högskolorna inhämtas via en webbaserad rapportering. Statistiken för dessa delpopulationer kontrolleras genom matchning mot uppgifterna som inkommer via den ordinarie insamlingen.

Instruktioner för insamlingarna finns på SCB:s webbplats⁷.

De mätfel som bedöms påverka statistiken mest uppstår vanligen på grund av att uppgiftslämnarna feltolkar instruktioner och definitioner, vilket gör att uppgifterna kan rapporteras på olika sätt av olika uppgiftslämnare. Registreringsfel i form av ogiltiga värden eller partiellt bortfall förhindras till stor del genom kontroller i samband med att uppgifter läggs in i Ladok. Ett exempel på mätfel som kan förekomma är att doktorander felaktigt blir rapporterade med ett visst ämne vid en högskola, men de skulle egentligen vara rapporterade med ett annat ämne. Kontroller mot högskolornas Ladok-uppgifter gör att en del felaktigheter upptäcks. Det finns inget som tyder på att kvarvarande mätfel skulle påverka statistiken i någon större utsträckning. Rättningar och

⁶ <https://www.uka.se/kvalitet--examenstillstand/examenstillstand/sok-bland-examenstillstand.html>.

⁷ www.scb.se/doktorander.

kompletteringar bakåt i tiden som inkommer från universiteten/högskolorna läggs till registret och ingår därefter i kommande publiceringar.

2.2.4 Bortfall

Eftersom statistiken om doktorander är registerbaserad, förekommer inget objektsbortfall i egentlig mening. De brister i observationsvariablerna som kan sägas orsakas av partiellt bortfall – i de uppgifter som samlas in från Ladok och från vilka observationsvariablerna härleds – blir ett mätproblem i statistiksammanställningen och beskrivs därför under avsnitt 2.2.3 *Mätning*.

2.2.5 Bearbetning

När det gäller bearbetning håller statistiken om doktorander och examina hög kvalitet. Det förekommer få bearbetningsfel, vilket beror på att bearbetningen huvudsakligen utförs maskinellt och att den har testats och använts i produktionen av statistiken under flera år. Manuell bearbetning av statistiken utförs endast i begränsad utsträckning.

Makrogranskning görs för att fånga upp nya forskarutbildningsämnen, examenskoder och försörjningstyper som saknas i rapporteringen. Granskning och kontakter med uppgiftslämnare leder till att kompletteringar och rättelser kan göras, vilket resulterar i att statistiken blir mer korrekt.

Rättning av personnummer är en viktig del av produktionsprocessen, eftersom många resultat bygger på sambearbetningar med tidigare årgångar av registret och även andra register inom SCB. Det finns ett system för personnummerrättning som använder Registret över totalbefolkningen (RTB) i sökandet efter ett korrekt personnummer och från högskolorna lämnas uppgifter om huruvida en student fått ett nytt (oftast korrekt) personnummer sedan föregående rapportering. Det är till allra största delen utländska doktorander som saknar korrekta personnummer. Hösten 2019 hade cirka 3 procent av de aktiva doktoranderna ett ofullständigt personnummer. Problemet med dubletter ökar om produktionen innehåller ofullständiga personnummer.

Ett fåtal dubletter uppdagas i efterhand. Bedömningen är att detta inte påverkar statistikens kvalitet nämnvärt.

2.2.6 Modellantaganden

Denna källa bidrar inte till osäkerhet i statistiken.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Endast slutlig statistik redovisas.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Uppgifter för första kalenderhalvåret samlas in med start den 15 augusti. Uppgifter för andra kalenderhalvåret samlas in med start den 15 januari efterföljande år. Statistiken offentliggörs i mitten av april. Tiden mellan den andra referensperiodens slutpunkt, den 31 december, och offentliggörandet i april är cirka tre och en halv månad, vilket är framställningstiden.

3.2 Frekvens

Officiell statistik som avser doktorandnybörjare och examina publiceras årligen och avser hela det föregående kalenderåret samt uppdaterade uppgifter för tidigare kalenderår. Officiell statistik som avser doktorander redovisas också årligen och avser andra kalenderhalvåret (1 juli–31 december) för det föregående året samt uppdaterade uppgifter för tidigare kalenderhalvår.

3.3 Punktlighet

Publicering på SCB:s webbplats sker enligt publiceringsplanen⁸ för serien Sveriges officiella statistik.

Uppgifterna offentliggörs på SCB:s webbplats i april. Statistiken har publicerats i tid de senaste åren.

Universitetskanslersämbetet publicerar information i sin statistikdatabas och på sin webbplats, vilket sker enligt publiceringsplanen⁹.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Högskolestatistiken publiceras i UKÄ:s statistikdatabas¹⁰.

Ett urval av officiell statistik publiceras i form av tabeller om doktorander och examina på SCB:s webbplats¹¹, under rubriken Tabeller & diagram. I samband med offentliggörandet läggs en Kvalitetsdeklaration och Statistikens framställning ut på SCB:s webbplats.

Officiell statistik om utbildning på forskarnivå publiceras också i Statistiska meddelanden (SM). Statistiska meddelanden publiceras både på SCB:s och på UKÄ:s webbplats.

UKÄ publicerar statistiska analyser och rapporter som bygger på statistiken om doktorander och examina.

Statistik om doktorander och examina publiceras också i UKÄ:s årsrapport om universitet och högskolor. Årsrapporten publiceras i form av en tryckt rapport samt på UKÄ:s webbplats. .

I samband med att ny statistik publiceras utarbetar UKÄ statistiknyheter som publiceras på myndighetens webbsida.

Statistiken om doktorander och examina på forskarnivå ska publiceras på det datum och den tid som anges i publiceringsplanen för den officiella statistiken på SCB:s webbplats och i publiceringsplanen på UKÄ:s webbplats¹².

⁸ www.scb.se/hitta-statistik/publiceringskalendern/

⁹ www.uka.se/statistik--analys/officiell-statistik-om-hogskolan/publiceringsplan.html

¹⁰ <https://www.uka.se/statistik--analys/statistikdatabas-hogskolan-i-siffror.html>.

¹¹ www.scb.se/uf0204

¹² www.uka.se

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

SCB kan på uppdragsbasis ta fram specialbearbetningar baserade på högskolestatistiken. Forskare m.fl. kan, efter speciell prövning, få tillgång till aidentifierad mikrodata.

I nuvarande register finns uppgifter om:

- Doktorandnybörjare från 1972
- Doktorander från 1971
- Studiefinansiering från 1972. Försörjningstyperna är helt jämförbara från hösten 1998
- Examina från 1970

UKÄ kan på begäran och i mån av tillgängliga resurser utföra enklare bearbetningar av den statistik som myndigheten förfogar över.

4.3 Presentation

Statistiken presenteras i form av tabeller, diagram och text.

Statistiken presenteras översiktligt i tabeller med flikar för definitioner och organisatoriska förändringar på SCB:s webbplats¹³.

Statistik redovisas även i UKÄ:s statistikdatabas¹⁴.

Statistik redovisas därutöver i Statistiska meddelanden (SM) i form av text, tabeller och diagram.

4.4 Dokumentation

Statistikens kvalitet beskrivs i denna kvalitetsdeklaration. Detaljerad information om mikrodata finns i Dokumentation av mikrodata (MetaPlus)¹⁵. Dessa dokument beskriver statistikens kvalitet. För mer information om hur uppgifterna tas fram, se dokumentationen av Statistikens framställning¹⁶.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

Generell information som kan underlätta förståelsen av statistiken samt dess jämförbarhet och sammanvändbarhet med annan statistik finns att tillgå på UKÄ:s webbplats¹⁷.

5.1 Jämförbarhet över tid

Förändringar i populationen över tid

Att högskolor tillkommer, läggs ner eller förs över organisatoriskt/administrativt till andra högskolor kan försvåra jämförbarheten över tid. En lista över lärosäten samt förändringar över tid finns att tillgå på UKÄ:s webbplats¹⁸.

¹³ www.scb.se/uf0204

¹³ www.uka.se/statistik--analys/statistikdatabas.html

¹⁴ <https://www.uka.se/statistik--analys/statistikdatabas-hogskolan-i-siffror.html>

¹⁵ <https://www.h6.scb.se/metadata/mikrodataregister.aspx?produkt=UF0204>

¹⁶ www.scb.se/uf0204

¹⁷ <https://www.uka.se/statistik--analys/information-om-statistiken.html>

¹⁸ <https://www.uka.se/statistik--analys/information-om-statistiken.html>

Det har tillkommit universitet och högskolor i statistiken som har fått fasta forskningsresurser eller vetenskapsområden. Mellan 1999 och 2001 tillkom 8 lärosäten. I och med att nya lärosäten från 2010 kan ansöka om examensrätt inom ett eller flera områden, så har det successivt tillkommit ytterligare lärosäten som har startat utbildning inom områden på forskarnivån. De högskolor som tidigare hade vetenskapsområden ansökte 2010 hos dåvarande Högskoleverket (nu UKÄ) och fick istället examensrätt inom ett eller flera områden.

Den 1 januari 2010 gick Växjö universitet och högskolan i Kalmar samman till Linnéuniversitetet. Det blir vid denna tidpunkt därigenom ett brott i statistiken för dessa lärosäten.

Förändringar i referensperiod

Redovisningen av doktorandnybörjare och examina sker per kalenderår (i stället för läsår) från och med 2004 års undersökning. Förändringen har införts bakåt i tiden.

Förändringar i statistikens innehåll

Jämförbarhet finns från början av 70-talet med ett tidsseriebrott hösten 1985 då en omläggning av statistiken fick till följd att antalet doktorander minskade med 1 400 jämfört med året innan. Den 1 april 1998 infördes nya regler om antagning till forskarutbildning med bl.a. krav på försörjning för hela studietiden. Detta ledde till en minskning av antalet doktorandnybörjare. De nya reglerna med bl.a. krav på försörjning påverkade speciellt antagningen till det humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet, där antalet nybörjare minskade kraftigt 1998.

Genom olika beslut har en möjlighet att avlägga licentiatexamen (så kallad etappavgång) tillkommit successivt vid samtliga "gamla" fakulteter. De första "nya" licentiatamina avlades 1982. Tidigare fanns en äldre licentiatexamen som kunde avläggas till utgången av juni 1972 eller i särskilda fall vid en senare tidpunkt.

Försörjningstyperna är helt jämförbara från hösten 1998, dock har försörjningstypen *annan anställning utanför högskolan* (än vid företag eller som läkare) delats upp i två delar från och med 2007. Delningen innebär att *företagsdoktorander* särredovisas som en egen försörjningstyp. Vid jämförelse av försörjning före och efter hösten 1998, så är det endast *anställning som doktorand* och *utbildningsbidrag* som är direkt jämförbara.

År 1999 ersattes fakultetsindelningen av vetenskapsområde inom universitet och högskolor. Från och med hösten 1998 sker redovisning även efter nationellt forskningsämne. Indelningarna finns införda bakåt i tiden. Från och med 2009 upphörde vetenskapsområde som indelningsgrund för resurstilldelning. Som avgränsning av examenstillstånd på forskarnivå används det inte längre utan ersattes under 2010 av områden.

Från och med 2004 års undersökning har en ny definition av aktiva doktorander införts. Doktorander kan vara icke aktiva (med icke aktiv avses att den forskarstuderande har aktiviteten 0 procent) eller aktiva (en aktivitet om minst 1 procent). Förändringen har införts bakåt i tiden. I tidigare års publiceringar definierades icke aktiv som en aktivitet under tio procent och aktiv som en aktivitet om tio procent eller mer. Mellan hösten 1985 och våren 1998 har dock

ingen omräkning skett p.g.a. att aktivitetsuppgifterna då samlades in gruppvis och 0-9 procents aktivitet utgjorde då en grupp. Denna grupp räknas som icke aktiva. På motsvarande sätt ändrades definitionen av doktorandnybörjare till doktorandens första termin med minst 1 procents aktivitet. Även denna förändring har införts bakåt i tiden.

Från och med 2011 sker gruppering av forskarutbildningsämnen enligt den nya indelningen Standard för svensk indelning av forskningsämnen 2011. En översättning bakåt i tiden enligt den nya indelningens högsta nivå (6 forskningsämnesområden) har skett fr.o.m. hösten 1973.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten mellan grupper får generellt sett betraktas som hög då alla lärosäten som är anslutna till studiedokumentationssystemet Ladok har gemensamma definitioner för de olika variablerna. Utöver detta sänds även gemensamma anvisningar ut till samtliga lärosäten inklusive Handelshögskolan i Stockholm som står utanför Ladok. Även till forskarskolorna för lärare sänds gemensamma anvisningar, liksom till de anknyttande högskolorna.

Enligt SCB:s definition blir man doktorandnybörjare vid det första rapporteringstillfället då man har en aktivitet om minst 1 procent. Således innebär inte byte av högskola att doktoranden blir nybörjare vid den nya högskolan.

Lärosätena grupperar själva sina forskarutbildningsämnen enligt "Standard för svensk indelning av forskningsämnen 2011". Det inträffar att ett lärosäte ändrar sin kodning av forskarutbildningsämne till forskningsämne. Detta kan få till följd att ett forskarutbildningsämne som tidigare redovisats under t.ex. forskningsämnesområdet teknik efter ändringen kan komma att redovisas under naturvetenskap.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Sammanvändbarheten mellan de olika statistikprodukterna för högskolan påverkas av att referensperioderna är olika. De publicerade uppgifterna för sökande och antagna samt studenter och examina avser läsår, medan uppgifterna för forskarnivå och högskolans personal avser kalenderår.

Uppgifterna om sökande och antagna, studenter och examinerade samt doktorander ingår i Universitets- och högskoleregistret som är ett totalräknat individbaserat register. Därmed finns goda möjligheter till sambearbetning med andra register.

Definitionen av utländsk doktorand i högskoleutbildning på forskarnivå skiljer sig väsentligt från definitionen av en inresande student på grundnivå eller avancerad nivå. I gruppen utländsk doktorand ingår endast studenter som kommit till Sverige för att läsa en hel utbildning. I gruppen inresande studenter läser de flesta kurser under en kortare tid, t.ex. en termin eller ett läsår. En annan skillnad mellan utländska doktorander och inresande studenter är tiden mellan invandring och studiestart för personer utan uppehållstillstånd för studier. Den tiden är två år för forskarnivån, men endast sex månader för grundnivå och avancerad nivå. En tredje skillnad är att studenter med okänd bakgrund räknas som utländska doktorander på forskarnivån, men inte som inresande studenter på grundnivå eller avancerad nivå.

I högskolestatistiken ingår individer som saknar svenskt personnummer. Dessa ingår normalt inte i andra populationer, t.ex. den folkbokförda befolkningen. Om det är aktuellt att sam använda uppgifter från statistiken inom dessa områden med annan statistik som endast omfattar den svenska befolkningen bör de individer som saknar svenskt personnummer exkluderas.

Samanvändbarheten på mikrodatanivå med annan registerstatistik är god, men en delmängd av de utländska doktoranderna saknar svenskt personnummer. Andelen av de utländska doktoranderna utan personnummer minskar över tid och vid doktorsexamen har cirka 97 procent svenskt personnummer. Samanvändbarheten med högskolestatistik om studenter på grundnivå och avancerad nivå är god, eftersom samma skapade personnummer används för en person oavsett nivå på högskoleutbildningen.

Utbildningarna är kodade enligt SUN 2020 (svensk utbildningsnomenklatur) som i sin tur är anpassad till internationell standard för utbildningsklassificering (ISCED 2011 för utbildningsnivån och ISCED-F 2013 för utbildningsinriktningen) för att möjliggöra internationella jämförelser.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Summan för delmängder kan skilja sig från summan av totalen eftersom man summerar unika individer efter olika redovisningsnivåer. En doktorand som är aktiv på två högskolor räknas en gång för varje högskola (högskolenivå) men endast en gång i totalsumman (riksnivå). Det innebär att totalsumman är mindre än summan av alla delsummor för antalet doktorander på samtliga högskolor.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen ([2001:99](#)) och förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter ([SCB-FS 2016:17](#)) om kvalitet för den officiella statistiken.

Alla statistiska meddelanden samt de tabeller som publiceras på SCB:s hemsida är officiell statistik.

All officiell statistik har beteckningen eller symbolen Sveriges officiella statistik. Beteckningen eller symbolen får inte användas om statistiken har bearbetats vidare.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen ([2009:400](#)).

För att skydda enskilda personers eller företags sekretessreglerade uppgifter säkerställs att de inte kan röjas direkt eller indirekt i den statistik som offentliggörs.

Vid behandling av personuppgifter, dvs. information som direkt eller indirekt kan hänföras till en person som är i livet, gäller lagen ([2001:99](#)) och förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt EU:s dataskyddsförordning ([2016/679](#)).

C Bevarande och gallring

Gallring sker enligt 3 kap. 8 § SFS [1993:1153](#) Förordning om redovisning av studier med mera vid universitet och högskolor.

För primärdata gäller en gallringsfrist på tre år, enligt SCB:s gallringsbeslut Dnr 2008/160.

SCB ansvarar för att gallring sker.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt lagen om den officiella statistiken (SFS [2001:99](#)) och förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken. Statliga universitet och högskolor är skyldiga att lämna uppgifter enligt förordningen (SFS [1993:1153](#)) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor. När det gäller uppgiftsskyldigheten för stiftelsehögskolor regleras den dels genom deras respektive långsiktiga avtal med staten, dels genom 6 § lagen (SFS 1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina. För enskilda utbildningsanordnare regleras uppgiftsskyldigheten endast genom den senare.

E EU-reglering och internationell rapportering

Enligt Regeringsbeslut 2017-02-16, Fi2017/00227/SFÖ ansvarar Universitetskanslersämbetet för utveckling, framställning och spridning av europeisk statistik inom sitt statistikområde.

Uppgifter lämnas årligen till Eurostat, OECD och Unesco. Vad som ska rapporteras styrs av Kommissionens förordning (EU) nr [912/2013](#) av den 23 september 2013 om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr [452/2008](#) om framställning och utveckling av statistik om utbildning och livslångt lärande vad gäller statistik över utbildningssystem. Rapporteringen sker via det elektroniska systemet eDAMIS.

Uppgifter lämnas också årligen till det så kallade ETER-konsortiet inom Europeiska kommissionens (DG Education and Culture) projekt som syftar till att bygga upp ett register över europeiska universitet och högskolor, European tertiary Education Register (ETER) enligt kontrakt EAC-2013-038 och EAC-2015-028.

F Historik

Uppgifter om licentiander och doktorander började samlas in av SCB hösten 1958. I nuvarande register finns uppgifter om antagna till forskarutbildning, doktorandnybörjare, studieaktivitet, studiefinansiering och examina tillgängliga från 1970 (tidsperioden varierar något mellan olika delregister). Under 2012 medförde en ändring i förordningen ([1993:1153](#)) om redovisning av studier m.m. att uppgifter om tillgodoräknad utbildning för doktorander kunde börja samlas in.

Från den 1 juli 2007 gäller en ny utbildnings- och examensstruktur med tre nivåer: grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. På forskarnivån är det möjligt att tillgodoräkna sig vissa studier från avancerad nivå.

Lärosäten som tidigare inte haft rätt att utfärda forskarexamina fick under 2010 möjlighet att ansöka om att få tillstånd att utfärda generell och/eller konstnärlig examen på forskarnivå inom ett eller flera områden.

Under 2010 infördes även möjligheten för universiteten att ansöka om att få tillstånd att utfärda konstnärliga examina på forskarnivå.

Uppgifter om de 16 nationella forskarskolorna samlades in mellan hösten 2001 och hösten 2008.

Uppgifter om tio forskarskolor för utbildning av yrkesverksamma lärare samlades in mellan hösten 2008 och våren 2012. Lärarna ska, med bibehållen lön, under 2,5 år gå utbildningen medan de arbetar kvar som lärare under 20 procent av sin arbetstid. Därefter ska de kunna avlägga en licentiatexamen. Varje forskarskola består av en värdhögskola och ett antal medverkande lärosäten.

Under våren 2012 började uppgifter samlas in från fjorton nya forskarskolor för utbildning av yrkesverksamma lärare. Från och med hösten 2014 fortsatte satsningen med ytterligare sju nya forskarskolor. Hösten 2018 gjordes ytterligare en satsning på forskarskolor för lärare och förskollärare.

Uppgifter om doktorander vid de så kallade anknyttande högskolorna finns från 2007. Anknyttande högskolor avser högskolor utan eller med begränsad examensrätt på forskarnivå, som inte kan anta doktorander men som finansierar dem.

Uppgifter om gemensamma samarbeten för studerande på forskarnivå finns från 2015. Uppgifterna gäller samarbeten mellan två eller flera lärosäten, även utländska, som resulterar i en gemensam examen på forskarnivå.

Uppgifter om internationell mobilitet bland de doktorander som avlagt examen på forskarnivå finns från och med 2016.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Universitetskanslersämbetet
Kontaktinformation	Analysavdelningen
E-post	statistik@uka.se
Telefon	08-563 085 00

Statistikproducent	Statistiska centralbyrån (SCB)
Kontaktinformation	Avdelningen för befolkning och välfärd
E-post	forskarutbildning@scb.se
Telefon	010-479 50 00 (Statistikservice)